

Sollefteå kommun
kommun@solleftea.se

2019-02-14
1 (21)
Dnr-2018:6517

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid Ramsele
skola i Sollefteå kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Ramsele skola avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Läsanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Ramsele skola i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn mer systematiskt leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete och säkerställer att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att lärarna arbetar med att stärka elevernas självförtroende och motivation genom att se till att nyfikenhet och lust att lära utgör en grund för undervisningen.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor säkerställer att lärarna bedriver ett gemensamt arbete för att utveckla förhållningssätt och strategier i syfte att skapa studiero för alla elever.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger alla lärare förutsättningar att samverka kring bedömning och betygssättning samt för att kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg i syfte att säkerställa likvärdighet.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 31 maj 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– 2018:6517) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen

Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att rektorn för Ramsele skola har skapat en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat samt trygghet och studiero. Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet och ger lärarna förutsättningar för att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra. Vidare ser rektorn till att skolans personal har ett aktivt värdegrundsarbete men när det kommer till ledning och struktur kring frågor som rör skolans strategiska jämställdhetsarbete behöver rektorn utveckla det arbetet ytterligare.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Rektorns ansvar för att följa upp och utveckla undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att rektorn skapar en grund för utveckling av undervisningen genom att följa upp och analysera skolenhetens kunskapsresultat och hur värdegrundsarbetet integreras i undervisningen. Rektor har i sin kvalitetsrapport för läsåret 2017/2018 gjort en uppföljning av verksamheten. I intervjuer med lärare framkommer att lärare har varit delaktiga i framtagandet av kvalitetsrapporten genom att de har regelbundna avstämningstillfällen under året samt att de är med och ger feedback på det som rektorn skrivit. Lärare uppger i intervjuer att de analyserar kunskapsresultaten i sina ämnen, men i rektorns övergripande rapport framkommer endast en jämförelse av meritvärden över tid. I Skolverkets statistik över slutbetyg i årskurs 9 för läsåret 2017/18 går det att utläsa att det finns skillnader i pojkar och

flickors resultat. Trots det finns det inte någon analys av vad dessa skillnader kan bero på, och därmed inte några åtgärder.

Rektorns ledning och organisering av det pedagogiska arbetet

Granskningen visar vidare att rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet och ger lärarna förutsättningar för att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra. Det framkommer i dokumentation och intervjuer att det finns olika forum där lärare och övrig personal kan samverka. Varje morgon har personalen ett morgonmöte där rektorn oftast medverkar. Det gör att all personal är insatt i vad som händer på hela skolan och rektorn kan snabbt ta beslut om hur de ska lösa eventuella problem. Personalen framhåller morgonmötena som ett viktigt forum för det pedagogiska arbetet. Utöver det har de andra regelbundna möten där de kan utbyta erfarenheter och arbeta med skolutveckling. En förändring inför läsåret 2018/2019 är att lärare är inbjudna till elevhälsoteamet där de vid behov får vara med och diskutera elevärenden. Den förändringen är något som både elevhälsan och lärare uppger som positivt för samverkan mellan professionerna, samt att det blir bättre för eleverna.

Rektorns styrning av skolans arbete med jämställdhet

Granskningen visar att rektorn leder och styr skolans arbete med jämställdhet i begränsad omfattning. I intervjuer framkommer att det inte finns något gemensamt arbete för jämställdhet på Ramsele skola. Det framkommer dock att det finns en viss medvetenhet kring jämställdhetsarbete, exempelvis försöker några lärare att se till så att alla elever får komma till tals och att eleverna inte ska göra könsstereotypa yrkesval. Granskningen visar dock att det inte finns något samlat jämställdhetsarbete som styrs av rektor utan det är upp till varje lärare att sköta jämställdhetsarbetet.

I skolans egna enkäter framkommer stora skillnader mellan pojkar och flickor, framför allt då det gäller de frågor som rör trygghet och studiero samt nyfikenhet kring skolarbete (detta beskrivs närmare under områdena 2 Undervisning och 3 Trygghet och studiero). I kvalitetsrapporten finns ingen analys kring vad det kan bero på och inga åtgärder föreslås. Det är en majoritet av eleverna¹ som uppger att det stämmer ganska dåligt eller inte alls att "I min skola pratar vi om jämställdhet mellan könen" i

¹ Skolans indexvärde 3,9 jämfört med snittet för referensgruppens värde 5,2 på en tiogradig skala.

Skolinspektionens enkät för elever i årskurs 9 hösten 2017.² Som tidigare nämnts finns det skillnader i pojkars och flickors resultat, men inga åtgärder för att utjämna dessa presenteras. Dock uppger lärare i intervju att de diskuterat varför pojkar generellt får bättre resultat på nationella prov jämfört med deras betyg medan det är tvärtom för flickor.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Rektors ledarskap, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn mer systematiskt leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete och säkerställer att alla elever oavsett könstillhörighet har samma förutsättningar att lära och utvecklas.

Skolinspektionens granskning visar att skolans jämställdhetsarbete behöver utvecklas till ett mer systematiskt och strategiskt arbete som leds av rektorn. Skolinspektionen rekommenderar därför skolan att inleda ett strategiskt jämställdhetsarbete.

Skolans jämställdhetsarbete är en förutsättning för att alla elever ska lyckas i skolan och därmed är det viktigt att jämställdhetsarbetet är levande och synligt på skolan. Enligt läroplanen har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas mot de nationella målen och har ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet.³ I läroplanen står det vidare att: "Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. [...] Hur skolan organiserar

² En gång vartannat år omfattas varje skolenhet av Skolinspektionens enkät som utgör ett underlag till Skolinspektionens granskning av landets skolor. Totalt deltog 1738 skolenheter i enkäten hösten 2017, för alla frågor i enkäten beräknas ett snitt för referensgruppen.

³ Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar

utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt”.⁴

I syfte att skapa ett systematiskt jämställdhetsarbete behöver rektorn skapa en medvetenhet hos personalen hur de ska arbeta för att utbildningen ska vara jämställd. Exempelvis bör en djupare gemensam analys göras av skillnader i pojkars och flickors resultat för att få en förståelse kring vad skillnaderna beror på. Vidare bör lärarna tillsammans reflektera över om det finns något i undervisningens karaktär som gör att skillnader i kunskapsresultat mellan könen uppstår.⁵ Det kan till exempel handla om hur rektor följer upp de moment som ges inom ramen för kursplanens centrala innehåll, både avseende sakinnehåll och undervisning.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att undervisningen är relativt målfokuserad, strukturerad, varierad och med ett aktivt lärarstöd. Elever görs till viss del delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande. Däremot framgår att eleverna inte stimuleras och utmanas tillräckligt. Nedan följer Skolinspektionens

⁴ Lgr 11, 1 En likvärdig utbildning

⁵ SOU 2009:64, Flickor och pojkar i skolan – hur jämställt är det?, s. 153 f.

motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit vid intervjuer, observationer och dokumentstudier.

Målfokuserad, varierad undervisning och aktivt lärarstöd

Granskningen visar att undervisningen på Ramsele skola överlag är varierad och har inslag av olika arbetsformer. I intervjuer framkommer förvisso att elever tycker att undervisningen är enformig och att de bara får göra samma sak. De observerade lektionerna visar dock på att undervisningen är relativt varierad. Rektorn lyfter i sin kvalitetsrapport att det är viktigt med en varierad undervisning och uttrycker en farhåga att undervisningen kan vara ensidig.

Granskningen visar vidare att de flesta observerade lektioner är målfokuserade och strukturerade. Lärare säger i intervju att de har jobbat mycket med struktur, och att det ska vara samma upplägg hos alla. Lärarna ska inleda med att gå igenom mål och syfte och avsluta med att återknyta till inledningen. De flesta observerade lektioner har en tydlig inledning där läraren förklarar upplägget av lektionen. I flera fall tydliggörs även syftet med dagens lektion i samband med lektionens inledning. Exempelvis har en lärare samtliga förmågor i de ämnen hen undervisar i uppsatta på tavlan och lyfter fram de som är aktuella för dagens lektion. Skolinspektionen observerar dock en lektion där syftet inte är tydligt och det är oklart för eleverna vad de ska göra. På några av lektionerna avslutar läraren genom att kort summera lektionen och berätta vad de ska göra på nästa lektion. På ett par lektioner gör läraren ingen tydlig avslutning utan eleverna lämnar klassrummet när lektionstiden är slut.

Granskningen visar även att de flesta observerade lektioner innehåller ett aktivt lärarstöd. I de flesta fall då eleverna arbetar självständigt går läraren runt i klassrummet för att hjälpa dem att komma igång med arbetet. Elever arbetar när läraren står bredvid, men flera elever börjar göra andra saker när läraren går till andra elever. I de flesta fall då läraren hjälper elever består det i att läraren resonerar med eleven för att eleven själv ska komma vidare i sin kunskapsinhämtning.

Elevers delaktighet i eget lärande och undervisning

Granskningen visar att lärarna ger eleverna möjlighet till att reflektera över sitt lärande samt även ges en viss delaktighet i planering och utvärdering av undervisningen. Både lärare och elever uttrycker i intervjuer att lärare ger eleverna lite inflytande över undervisningen genom att de får vara med och bestämma lite hur de ska arbeta, och hur eleverna ska presentera vad de lärt sig. Det här bekräftas såväl av

skolans egna enkäter⁶ som av Skolinspektionens enkät för elever i årskurs 5 hösten 2017⁷. Ingen av de observerade lektionerna innehåller moment där eleverna är inblandade i planeringen, men i något fall kan de påverka vilka övningar de ska göra. Det förekommer även att de får vara med och bestämma vad de ska göra på nästkommande lektion. Ett exempel på att eleverna får reflektera över sitt eget lärande är att en av de observerade lektionerna innehåller ett moment där eleverna får fundera över vilka lässtrategier de har. Några elever uppger i intervju att de får säga om de lärt sig något nytt på lektionen. Någon lärare säger att eleverna har sina personliga mål uppsatta i bänklöcket och får markera dem när de uppnått dem. På en av de lektioner som Skolinspektionen observerar får eleverna göra en utvärdering av sitt arbete när de är klara. Rektorn uppger i intervju att lärare gör lite olika, några utvärderar med eleverna efter varje lektion medan andra gör det efter varje arbetsområde. Rektorn skriver i sin kvalitetsrapport att lärarna behöver tydliggöra det inflytande eleverna har för eleverna. Till exempel att eleverna är med och påverkar undervisningen genom utvärdering.

Individanpassad undervisning – stöd, stimulans och utmaning

Granskningen visar att lärarna i viss utsträckning ger eleverna stöd, stimulans och utmaning. Några lärare uppger i intervju att de har lättare att möta de elever som har svårt i skolan än att utmana de elever som har lätt för sig. Det bekräftas av eleverna som i intervjuer uppger att elever som har lätt för sig får göra mer av samma sak, även om det i vissa fall kan finnas olika svårighetsgrad på uppgifterna.

I Skolinspektionens enkäter för elever i årskurs 9 hösten 2017 uppger elever att lärarna förväntar sig att eleverna ska göra sitt bästa.⁸ I samma enkät uppger eleverna även att de i relativt låg utsträckning anser att lärarna får eleverna att tro på sig själva.⁹ På flera av de observerade lektionerna visar lärarna att de har förväntningar på

⁶ Andelen som angett att påståendet "På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter" stämmer helt eller delvis ligger mellan 83 och 92 procent beroende på årskurs.

⁷ Skolans indexvärde 6,7 jämfört med snittet för referensgruppens värde 6,5 på en tiogradig skala på frågan "På lektionerna är vi elever med och påverkar på vilket sätt vi ska arbeta med olika skoluppgifter".

⁸ Skolans indexvärde 8,1 jämfört med snittet för referensgruppens värde 8,1 på en tiogradig skala.

⁹ Skolans indexvärde 5,0 jämfört med snittet för referensgruppens värde 6,0 på en tiogradig skala.

eleverna. Det förekommer dock lektioner där förväntningarna är låga, vilket exempelvis visar sig i att målspråket används i begränsad omfattning på en observerad språklektion.

Överlag får eleverna stöd av lärare, vilket skolans egen enkät¹⁰ och till viss del även Skolinspektionens enkäter¹¹ bekräftar. Elever uppger i intervju att det ibland kan vara svårt att få hjälp för att läraren inte hinner. Någon elev uttrycker i intervju att de som är duktiga i ett ämne förväntas vara duktiga i andra ämnen också vilket innebär att de då kan få mindre hjälp än vad de behöver.

Äldre elever i allmänhet och flickorna i synnerhet uppger i skolans egen enkät att de inte tycker att skolarbetet gör dem så nyfikna att de får lust att lära sig mer.¹² I intervju med elever uppger de att de tror att det kan bero på att undervisningen är tråkig och enformig. Lärarna har diskuterat vad det kan bero på att elever upplever att skolarbetet inte gör dem nyfikna, men har inte hittat någon förklaring. Lärarna tror att det eventuellt kan bero på att klasserna är relativt små vilket inte ger någon dynamik i klassrummet. Rektorn tror att en kommande omorganisation till större klasser kommer att tvinga lärarna att tänka till kring stimulans.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Undervisning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

¹⁰ Andelen som angett att påståendet "Mina lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det" stämmer helt eller delvis ligger mellan 90 och 95 procent beroende på årskurs.

¹¹ Skolans indexvärde för elever årskurs 5 är 9,4 jämfört med snittet för referensgruppens värde 8,6 på en tiogradig skala på frågan "Mina lärare hjälper mig i skolarbetet när jag behöver det". Motsvarande värden för årskurs 9 är 6,5 för skolan och 7,3 för referensgruppen.

¹² Andelen pojkar i årskurs 7-9 som angett att påståendet "Skolarbetet gör mig så nyfiken så jag får lust att lära mig mer" stämmer helt eller delvis är 63 procent, motsvarande siffror för flickor i årskurs 7-9 är 31 procent.

- Att lärarna arbetar med att stärka elevernas självförtroende och motivation genom att se till att nyfikenhet och lust att lära utgör en grund för undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att många av eleverna på Ramsele skola inte upplever en lust att lära. Av läroplanen framgår att "utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet." Det framgår vidare att "Läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan", samt "organisera och genomföra arbetet så att eleven [...] upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt."¹³

En central utgångspunkt i skollagen och läroplanen är att undervisningen ska utgå från och anpassas efter varje enskild elevs behov och förutsättning.¹⁴ För att det ska vara möjligt krävs det att läraren inventerar elevernas kunskaper och intressen och möter eleverna där de är. Annars riskerar undervisningen hamna på en medelnivå, där vissa elever upplever att det är för lätt, medan andra upplever att det är för svårt. En undervisning som fokuserar på att alla elever ska nöta in samma kunskaper på samma sätt i stället för att utmana eleverna där de är, kan sällan ta tillvara på elevernas motivation att lära – nyfikenhet, viljan att behärska och förstå. Därför är det viktigt att arbetet kring undervisningen är brett, det måste inbegripa både utmaningar och stöd. Rent konkret kan det handla om att eleven erbjuds en större variation av uppgifter att välja mellan, och att extra uppgifter till elever som snabbt blir klara är av fördjupande karaktär snarare än upprepande.¹⁵

Värt att notera är att på Ramsele skola är det framförallt flickor som upplever att de inte är nyfikna på att lära sig mer varför det kan vara intressant att titta på om det är något i undervisningen som gör att inte flickor är motiverade. Det är något som faller sig naturligt att göra inom ramen för jämställdhetsarbetet som beskrivs under

¹³ Lgr 11 2.2 Kunskaper

¹⁴ Se exempelvis 1 kap. 4 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.2 Kunskaper, Riktlinjer.

¹⁵ Skolinspektionen (2016) Utmaningar i undervisningen: Många elever behöver mer stimulans och utmaningar, Tematisk analys, Stockholm: Skolinspektionen.

området Rektors ledarskap. Det finns en risk att i strävan efter att motivera pojkarna så glöms flickorna bort.

Då undervisning är en komplex praktik är det svårt att isolera exempelvis motivation från andra delar av undervisningens pedagogiska inslag. Det är många delar som samverkar för att skapa motivation. Exempelvis kan det handla om att variera undervisningsformer och innehåll för att skapa nyfikenhet. Det kan även handla om att läraren tydliggör kopplingen till verkligheten, det vill säga syftet med varför eleven ska lära sig något. Även att koppla undervisningen till elevens egna erfarenheter är viktigt. I mångt och mycket handlar det även om förväntningar, dels vilka förväntningar läraren har på eleven och dels vilka förväntningar eleven har på sig själv. För att eleven ska ha rätt förväntningar på sig själv är det viktigt att jobba med elevens självuppfattning och självförtroende. Lärare behöver skapa ett klimat i klassrummet där elever ser misstag som tillfällen till lärande samt ge positiv respons på elevernas arbetsinsats. Därigenom kan elever våga ta risker och därmed även motiveras att sikta lite högre.¹⁶

Lärorens attityd och inställning till eleven kan också bidra till att skapa motivation hos eleven. Att läraren förväntar sig att eleven klarar av något kan stärka elevens självförtroende och öka elevens motivation. Därför är det viktigt att läraren har höga förväntningar på elever även om eleverna upplevs som omotiverade eller passiva. Det är dock viktigt att förväntningarna är rimliga, annars riskerar det ha motsatt effekt. Genom att läraren sätter upp enklare mål eller hjälper eleven att sätta upp delmål som är lättuppnåeliga kan eleven börja känna sig kompetent och på så vis få ett bättre självförtroende.¹⁷

¹⁶ Håkansson, J. & Sundberg, D. (2012) Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning, Stockholm: Natur & Kultur.

¹⁷ Lozic, V. (2015) Motivation en viktig nyckel till elevers skolframgång, se www.skolverket.se och flikarna "Skolutveckling" – "Forskning" – "Didaktik" – "Undervisning" – "Relationer och lärande".

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5a §§, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen för Skolinspektionens bedömning är att skolan bedriver ett samlat arbete för att skapa trygghet på skolan. Det framgår vidare att det pågår ett arbete med studiero men att det varierar mellan olika klasser och lektioner, och i vissa fall påverkar studieron elevers möjligheter att ägna sig åt skolarbete. Skolan behöver därför arbeta mer med att utveckla studieron i positiv riktning.

Arbete för att skapa trygghet

Skolinspektionens granskning visar att det bedrivs ett aktivt arbete för att göra elever trygga på skolan. I de inkomna dokumenten samt i intervjuer med personal synliggörs ett aktivt arbete för att främja tryggheten på skolan. Exempelvis finns ett anti-mobbningsteam och rastvärdar som ska se till att alla elever ska vara trygga på rasterna. Skolan genomför regelbundet trivselenkäter som ligger till grund för de analyser och åtgärder som sätts in. Både i Skolinspektionens enkät till elever i årskurs 5 hösten 2017¹⁸ och i skolans egen enkät¹⁹ uppger elever i de lägre årskurserna att de är trygga på skolan. Elever i de högre årskurserna uppger i Skolinspektionens enkät att de i något lägre grad känner sig trygga²⁰, i skolans egna enkäter framkommer att det

¹⁸ Skolans indexvärde för elever årskurs 5 är 8,9 jämfört med snittet för referensgruppens värde 8,2 på en tiogradig skala på frågan "Jag känner mig trygg i skolan".

¹⁹ Andelen elever i årskurs 1-6 som angett att påståendet "Jag känner mig trygg i skolan" stämmer helt eller delvis ligger mellan 90 och 95 procent beroende på årskurs.

²⁰ Skolans indexvärde för elever årskurs 9 är 6,0 jämfört med snittet för referensgruppens värde 7,6 på en tiogradig skala på frågan "Jag känner mig trygg i skolan".

framför allt gäller flickorna.²¹ I intervju uppger elever i de högre årskurserna att det beror på några stökiga elever. Elevhälsan uppger i intervju att de är medvetna om att flickorna i de högre årskurserna känner sig otrygga på skolan och har planer på att ha samtal med dem för att vidta åtgärder.

Arbete för att skapa studiero

Granskningen visar att det i viss mån bedrivs ett arbete för att säkerställa studiero men att olika lärare hanterar avsaknaden av studiero på olika sätt. På en del lektioner används exempelvis en så kallad time timer²² för att visa för eleverna hur länge de ska arbeta med ett moment. I Skolinspektionens enkäter för elever i årskurs 5 och 9 framkommer att elever inte upplever att de har studiero²³ och att det är elever som stör ordningen i klassrummet²⁴. I skolans egen enkät är det återigen flickor i årskurserna 7-9 som sticker ut och endast 35 procent uppger att det stämmer helt eller delvis att det är studiero på lektionerna. Samma tendens finns även i årskurs 4-6 om än inte lika tydlig. I intervjuer uppger elever att lärare inte alltid ingriper när det är stökigt, och när de gör det får det bara kortvarig effekt. Det är något som bekräftas av Skolinspektionens lektionsobservationer, i vissa fall säger inte lärare till elever som stör. Som exempel kan nämnas att elever säger "hora" ett antal gånger på en lektion utan att läraren ingriper. På en del lektioner är det stökigt och elever har svårt att fokusera på skoluppgifterna. På andra lektioner sitter elever och pratar om annat och jobbar endast med skolarbete när läraren står bredvid och säger till dem, och när läraren går därifrån börjar eleverna prata om annat igen. På de flesta observerade lektioner är det dock lugnt och elever kan ägna sig åt skolarbete.

²¹ Andelen flickor i årskurs 7-9 som angett att påståendet "Jag känner mig trygg i skolan" stämmer helt eller delvis är 68 procent, för pojkar i årskurs 7-9 är andelen 91 procent.

²² En time timer är ett visuellt hjälpmedel för att visa hur lång tid det är kvar. När läraren ställt in tiden minskar det röda fältet successivt, vilket förtydligar hur mycket tid som är kvar.

²³ Skolans indexvärde för elever årskurs 5 är 4,7 jämfört med snittet för referensgruppens värde 6,2 på en tiogradig skala på frågan "Jag har studiero på lektionerna". Motsvarande värden för årskurs 9 är 5,7 för skolan och 5,6 för referensgruppen.

²⁴ Skolans indexvärde för elever årskurs 5 är 3,3 jämfört med snittet för referensgruppens värde 3,9 på en tiogradig skala på frågan "På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet (-)". Motsvarande värden för årskurs 9 är 3,5 för skolan och 4,3 för referensgruppen.

Elevhälsan uppger i intervju att det har gjorts ett arbete på skolan både med att tydliggöra mål och syfte med lektionerna samt att ha tydlig inledning och avslutning av lektionerna. Elevhälsan upplever att det arbetet med strukturer har gett en bättre trygghet för eleverna i klassrummet. Av lektionsobservationer framkommer att i de fall det finns en tydlig struktur på lektionen är det bättre studiero. Rektorn uppger i intervju att skolan har satsat mycket pengar på studiero, bland annat har skärmar köpts in för att elever ska kunna sitta lite avskilda. Vidare säger rektorn att graden av studiero i vissa klassrum inte är acceptabel. Hon har framhållit och talat om ledarskapet i klassrummet när det gäller att uppnå studiero men upplever inte att hon nått ända fram.

Lärare uppger i intervjuer att det finns elever som behöver "lite resårband" när det gäller ordningsreglerna och att det kan vara en av anledningarna till att elever tycker att lärare behandlar elever olika. Lärarna menar att de måste vara tydligare gentemot eleverna med att de uppmärksammar allt, även om de i vissa fall behandlar elever olika.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Trygghet och studiero, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektor säkerställer att lärarna bedriver ett gemensamt arbete för att utveckla förhållningssätt och strategier i syfte att skapa studiero för alla elever.

Skolinspektionens granskning visar att arbetet med att säkerställa alla elever har studiero behöver utvecklas. Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en studiemiljö som präglas av trygghet och studiero.

För att åstadkomma ett effektivt arbete med studiero krävs att skolan som helhet har ett gemensamt förhållningssätt kring detta arbete. För att åstadkomma en miljö på skolan där all undervisning präglas av studiero krävs att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om gemensamma strategier och

förhållningssätt.²⁵ Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn skapar förutsättningar för kollegiet att diskutera frågor gällande förhållningssätt och rutiner för att säkerställa studiero. Det är viktigt att elever uppfattar att det finns en gemensam hållning kring vad som är tillåtet i klassrummet och att det finns gemensamma ordningsregler. Med fördel kan även elever involveras i arbetet med att åstadkomma studiero eftersom elever ofta kan ha lättare att acceptera regler då de själva varit med och påverkat.²⁶ Som hjälp i arbetet med att skapa studiero kan Skolverkets självskattningsverktyg "Koll på studiero" med tillhörande stödmaterial användas.²⁷

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i flera delar, men utvecklingsområden finns.

De sammanfattande skälen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn i viss mån analyserar skillnader i betyg och omdömen i syfte att säkerställa att lärare gör bedömningar och sätter betyg på ett likvärdigt sätt. Rektorn ser däremot inte till att alla lärare får samma förutsättningar att kunna samverka kring bedömning och betygssättning. Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete i denna del.

Uppföljning och analys av lärarnas bedömningar och omdömen

Granskningen visar att rektorn i viss mån analyserar skillnader i betyg och omdömen.

²⁵ Skolinspektionen (2016) Skolans arbete med att säkerställa studiero – det räcker inte att det är lugnt, eleverna måste lära sig något också, Stockholm: Skolinspektionen, s. 18.

²⁶ Ibid, s. 13-14

²⁷ <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/koll-pa-studiero>

Rektorn uppmärksammar i sin kvalitetsrapport att skolan i några ämnen har betydligt lägre resultat jämfört med riket och att skolan måste planera insatser för att komma åt det. I kvalitetsrapporten finns inte någon analys av vad dessa avvikelser kan bero på. I intervju och i kvalitetsrapporten uppger rektorn att skolan måste öka måluppfyllelsen, men vet inte hur. Inte heller analyseras de nationella provresultaten och deras relation till betygen i kvalitetsrapporten. I Skolverkets statistik för läsåret 2016/2017 framgår att det är stora skillnader mellan provresultat och betyg jämfört med riket framför allt i engelska och matematik i årskurs 9. Som tidigare nämnts finns ingen analys av vad skillnaderna i pojkars och flickors resultat beror på i rektorns kvalitetsrapport. Lärare uppger dock i intervju att de diskuterar skillnader i pojkars och flickors resultat i relation till resultat på nationella prov.

Förutsättningar för att säkerställa likvärdig bedömning

Granskningen visar att rektorn ger lärarna vissa förutsättningar att samverka kring bedömning och betygsättning, men att det inte är ett strukturerat arbete. Några lärare uppger i intervju att de har många spontana pedagogiska samtal om bland annat förmågor, men att det inte finns ett strukturerat arbete kring bedömning. Andra lärare uppger att de har tagit sig tid till att samarbeta kring bedömning och att de lyft till rektorn att de vill ha mer tid till det. Några lärare uppger att de sambedömer de nationella proven i arbetslaget, men att det tidigare har funnits samarbete med en annan skola kring bedömning men att det inte gör det längre. Rektorn uppger i intervju att lärarna har möjlighet att samarbeta med andra skolor om de vill, men att det inte finns något planerat nu. Vidare säger rektorn att det faktum att lärarna sitter tillsammans ämnesvis möjliggör sambedömning.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att skolan i *flera delar* uppfyller kvalitetskriterierna inom området Bedömning och betygsättning, men att utvecklingsområden finns.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ger alla lärare förutsättningar att samverka kring bedömning och betygssättning samt för att kunna kvalitetssäkra sina omdömen och betyg i syfte att säkerställa likvärdighet.

Skolinspektionens granskning visar att formerna för samarbete vid bedömning och kvalitetssäkring av betyg behöver utvecklas. Visserligen uppger lärarna att det förekommer viss sambedömning och diskussion kring bedömning överlag, men

arbetet är inte strukturerat. Vikten av att lärare samverkar med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen är något som lyfts fram i läroplanen.²⁸

Bedömning och betygssättning är ett komplext hantverk och kräver att lärarna inte lämnas ensamma i arbetet. När det är dags för betyg analyserar och värderar lärarna hur relevant och rättvisande bild olika underlag ger av elevernas kunskaper i förhållande till kunskapskraven. Då är det viktigt att lärarna ges förutsättningar att kvalitetssäkra sin betygssättning, dels i relation till de nationella styrdokument, dels med varandra. Lärarna behöver också ges möjlighet att samverka inom skolan, och vid behov även mellan skolor.²⁹

Rektorn har en betydelsefull roll i att se till att lärare har tid och möjlighet att tillsammans med kollegor diskutera hur de allsidigt kan utvärdera elevers kunskap vid betygssättning. Tillsammans med lärarna bör rektorn utveckla former för samarbete kring bedömning och betygssättning inom Ramsele skola men även med andra skolor. Som stöd i arbetet kan personal använda sig av Skolverkets allmänna råd om betyg och betygssättning.³⁰

På Skolinspektionens vägnar

X Agnetha Burström

Beslutsfattare

Signerat av: Agnetha Burström

X Mattias Ryd

Föredragande

Signerat av: Mattias Ryd

²⁸ Lgr 11, 2.2 Kunskaper

²⁹ Skolverket (2018) Betyg och betygssättning, Skolverkets allmänna råd, Stockholm: Fritzes. s. 23

³⁰ Skolverket (2018) Betyg och betygssättning, Skolverkets allmänna råd, Stockholm: Fritzes.

I handläggningen av ärendet har även utredare Eva Ahlman och utredare Caroline Rönnegård medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 8 lektionsobservationer
- 2 gruppintervjuer med elever
- 2 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorns lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt

lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 10 december 2018 och den 12 december 2018. Besöket genomfördes av Mattias Ryd och Eva Ahlman.

Ramsele skola ligger i Sollefteå kommun och bedriver verksamhet i förskoleklass till årskurs 9. I samma byggnad är även förskole- och fritidsverksamhet inhyrd. Vid Skolinspektionens granskning finns det 131 elever från förskoleklass till årskurs 9.

Andelen behöriga lärare var enligt den officiella statistiken 49,9 procent under läsåret 17/18 vilket är lägre än rikets snitt på 71,4 procent. Andelen elev per lärare var under samma period 9,1 på Ramsele skola jämfört med snittet i riket som var 12,1.